จดหมายเปิดผนึกถึงอาเซียนและคู่เจรจาของอาเซียนเนื่องในโอกาสครบรอบ 1 ปี ของฉันทามติ 5 ข้อเรื่องเมียนมา

ถึง: ท่านผู้นำอาเซียน
ฯพณฯ ท่าน ฮุน เซน (Hun Sen) นายกรัฐมนตรีกัมพูชา และประธานอาเซียน
ฯพณฯ ท่าน สุลต่าน ฮัสซานัล โบลเกียห์ มูอิซซัดดีน วัดเดาละห์ (Hassanal Bolkiah Mu'izzaddin Waddaulah) นายกรัฐมนตรีบรูไน
ฯพณฯ ท่าน โจโค วิโดโด (Joko Widodo) นายกรัฐมนตรีอินโดนีเซีย
ฯพณฯ ท่าน ทองลุน สีสุลิด (Thongloun Sisoulith) ประธานประเทศลาว
ฯพณฯ ท่าน ดาโต๊ะ อิสมาอิล ซาบรี ยักกบ (Dato' Sri Ismail Sabri bin Yaakob) นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย
ฯพณฯ ท่าน โรดริโก ดูเตอร์เต (Rodrigo Roa Duterte) ประธานาธิบดีฟิลิปินส์
ฯพณฯ ท่าน ลี เซียนลุง (Lee Hsien Loong) นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์
ฯพณฯ ท่าน ประยุทธ์ จันทร์โอชา (Prayut Chan-o-cha) นายกรัฐมนตรีไทย
ฯพณฯ ท่าน เหงียน ซวน ฟุก (Nguyen Xuan Phuc) นายกรัฐมนตรีเวียดนาม

24 เมษายน 2565

เรื่อง: ครบรอบ 1 ปีฉันทามติ 5 ข้อเรื่องเมียนมา - เวลาสำหรับผลลัพธ์ (A Year since ASEAN's Consensus on Myanmar - Time for consequences)

เรียน ท่านผู้ทรงเกียรติ

นั่นเป็นเวลา 1 ปีแล้วตั้งแต่ฉันทามติ 5 ข้อ (Five-Point Consensus) ได้เข้าสู่ที่ประชุมระหว่างผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียน และถูกส่งถึงพลเอกอาวุโส มิน อ่อง หล่าย เพื่อแก้ไขวิกฤตด้านการเมืองและมนุษยธรรมที่จุดชนวนโดยการรัฐประหารของเขาเอง

ในปีนี้ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด มิน อ่อง หล่าย ล้มเหลวในการนำฉันทามติ 5 ข้อไปปฏิบัติ จากความล้มเหลวนี้ มันถึงเวลาแล้วที่อาเซียนจะต้องลงโทษเขาจากการกระทำที่เขาได้สร้างความเจ็บปวดให้กับประชาชนชาวเมียนมา และความเพิกเฉยของเขาต่อคู่เจรจาในระดับภูมิภาคอย่างเห็นได้ชัด

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา คณะทหารเมียนมาได้ทำสงครามกับประชาชนอย่างสมบูรณ์ ตามที่คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้ระบุว่า สงครามดังกล่าวประกอบด้วย "การละเมิดและข่มเหงสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบและเป็นวงกว้าง" ซึ่งอาจรวมกันเป็น "อาชญกรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ" อาชญากรรมเหล่านี้รวมถึงการจับกุมนักกิจกรรมที่ต้านคณะรัฐประหารและครอบครัวของพวก

เขาเป็นจำนวนหลายพันรายโดยใช้อำนาจตามอำเภอใจ การทรมานผู้ถูกจับกุมอย่างเป็นกิจวัตรประจำวัน และบ่อยครั้งนำมาสู่การเสียชีวิต การยิงกลุ่มผู้ชุมนุมที่ไร้อาวุธ ปฏิบัติการโจมตีทางอากาศต่อพลเรือน และกลุ่มชาติพันธุ์ในเมียนมา การเผาทั้งหมู่บ้าน และการวิสามัญฆาตกรรม

ในห้วงเวลาแห่งความโหดร้ายนี้ อาเซียนต้องยอมรับความจริงซึ่งเกิดขึ้นซ้ำๆ ในเวลาหลายเดือนที่ผ่านมาว่าผู้บัญชาการทหารสูงสุด มิน อ่อง หล่าย ไม่มีความตั้งใจใดๆ ที่จะปฏิบัติตามฉันทามติ 5 ข้อ ถ้าเขาไม่โดนกดดันอย่างหนักให้ปฏิบัติตาม

ในแ[ถลงการณ์ร่วมของกลุ่มสมาชิกรัฐสภาอาเซียนเพื่อสิทธิมนุษยชนฉบับแรก] เราเสนอข้อเสนอแนะและการสนับสนุนเพื่อให้มั่นใจว่าการนำฉันทามติ 5 ข้อไปปฏิบัติจะเกิดผลลัพธ์เชิงบวกเพื่อพัฒนาสถานการณ์ที่เป็นไปได้จริง และด้วยเจตนารมณ์เดียวกันนี้ เราขอเรียกร้องให้ท่านกระทำการตามข้อเสนอด้านล่างนี้เพื่อหยุดการกระทำที่โหดร้ายของคณะรัฐบาลทหารเมียนมา แสดงความรับผิดชอบในฐานะผู้กระทำผิด และเริ่มต้นกระบวนการสร้างสันติภาพและประชาธิปไตยที่แท้จริง

ประการแรก อาเซียนต้องทบทวนอย่างถี่ถ้วนถึงบทบาทและกลไกการนัดหมายของทูตพิเศษของอาเซียนด้านเมียนมา เนื่องจากที่ผ่านมาพบความยากลำบากของผู้ดำรงผู้ดำรงตำแหน่งนี้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ปัจจุบันนี้ ทูตพิเศษไม่ได้เป็นตัวแทนของอาเซียนดังที่ประสงค์ไว้ตั้งแต่แรก แต่เป็นตัวแทนของประธานอาเซียน และตำแหน่งดังกล่าวนี้เปลี่ยนไปทุกปี ทำให้ยากที่จะคงความสอดคล้องและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของนโยบาย อีกทั้งทูตพิเศษทั้งสองท่านเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงในกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งภารกิจของท่านในฐานะทูตพิเศษไม่ได้เป็นภารกิจที่ถูกให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกๆ

เพื่อให้ตำแหน่งนี้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทูตพิเศษควรเป็นตำแหน่งเฉพาะที่อุทิศให้กับภารกิจนี้เท่านั้น และควรถูกแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระยะยาว และทำงานสนองต่อประชาคมอาเซียนโดยรวม ไม่ใช่เพียงแต่ประธานในแต่ละปีเท่านั้น ชาติสมาชิกอาเซียนควรจะกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และเนื้องานที่ชัดเจนและครอบคลุม และกำหนดว่าอำนาจสั่งการใดบ้างที่อยู่ภายใต้บทบาทของทูตพิเศษนี้ เช่นเดียวกับการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้พันธกิจนี้ดำเนินต่อไป

ประการที่สอง เมื่อมีการตกลงกันเรื่องฉันทามติ 5 ข้อเมื่อปีที่แล้ว กลุ่มสมาชิกรัฐสภาอาเซียนเพื่อสิทธิมนุษยชนได้ชี้ว่าการขาดกรอบเวลาและกลไกการบังคับใช้ทำให้ฉันทามติดังกล่าวไม่มีผลบังคับใช้อย่างแท้จริง เนื่องด้วยการกระทำอันโหดร้ายทารุณที่กระทำโดยสภาบริหารแห่งรัฐ (State Administration Council: SAC) ในช่วงปีที่ผ่านมา มันเป็นเวลาอันสมควรแล้วสำหรับคณะรัฐประหารในการเผชิญหน้ากับผลลัพธ์ที่แท้จริงต่อการก่ออาชญากรรมของพวกเขา ผลลัพธ์เหล่านั้นควรรวมถึงการยับยั้งการเป็นสมาชิกอาเซียนของเมียนมาชั่วคราว การห้ามการเดินทางภายในภูมิภาคของ มิน อ่อง หล่าย และสมาชิกของสภาบริหารแห่งรัฐ การลงโทษที่มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านผู้นำคณะรัฐประหารซึ่งเป็นบุคคลที่ต้องรับผิดชอบต่อการก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และการกระทำเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของพวกเขาเอง

ประการที่สาม ฉันทามติ 5 ข้อเรียกร้องให้เกิด “การเจรจาที่สร้างสรรค์ระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง” เพื่อ “หาทางออกอย่างสันติ” ต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยคณะทหาร และให้ทูตพิเศษของอาเซียนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเจรจาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หนึ่งปีต่อมา ทูตพิเศษทั้งสองท่านไม่ได้กระทำการใดๆ ในการอำนวยความสะดวกให้เกิดการเจรจา ได้เพียงแต่พบกับตัวแทนของกองทัพเท่านั้น และไม่มีตัวแทนจากรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ (National Unity Government: NUG) ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งอย่างเป็นประชาธิปไตย และได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเมียนมาส่วนใหญ่

ดังนั้น เรากระตุ้นให้อาเซียนพบกับรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติโดยเปิดเผยและโดยทันที และตัวแทนจากกองกำลังชาติพันธุ์ติดอาวุธ (Ethnic Armed Organisations: EAOs) ต้องรวมอยู่ในการเจรจาครั้งถัดไป เพื่อให้แน่ใจว่าทุกเสียงจะเป็นที่ได้ยิน

สุดท้ายนี้ คณะรัฐประหารได้จุดชนวนให้เกิดหายนะทางเศรษฐกิจแก่ผู้อยู่อาศัยราว 54 ล้านคนในเมียนมา ครึ่งหนึ่งของคนจำนวนนี้ตกอยู่ภายใต้ความยากจน และเศรษฐกิจของประเทศชะงักลง 18 เปอร์เซ็นต์ ตามรายงานของธนาคารโลก ซึ่งทำให้การกระจายความช่วยเป็นสิ่งที่จำเป็นเร่งด่วนที่สุด

แผนการของอาเซียนที่จะส่งความช่วยเหลือไปยังศูนย์ประสานงานอาเซียนเพื่อความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการจัดการภัยพิบัติ (AHA Center) นั้น ยังไม่เพียงพอและไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างแท้จริง อาเซียนควรเริ่มความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับองค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรท้องถิ่นในเมียนมา รวมถึงหน่วยงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพไปยังประชาชนโดยตรง เนื่องจากขนาดของความช่วยเหลือและการขัดขวางของทหารจากการส่งความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีประสบการณ์ในปฏิบัติการณ์ด้านมนุษยธรรมในเมียนมาจะช่วยให้แน่ใจว่าการแทรกแซงของอาเซียนเป็นไปตามหลัก “*do no harm*” หรือการไม่ก่ออันตรายต่อคนอื่น

เราเรียกร้องให้ประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะประเทศไทย เปิดรับผู้หลบหนีจากการถูกกลั่นแกล้งรังแกและความรุนแรงที่เดินทางข้ามพรมแดนมาหาที่หลบภัยและขอรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

สุดท้ายนี้ เราเรียกร้องให้คู่เจรจาของอาเซียนและชุมชนระหว่างประเทศสนับสนุนประชาคมอาเซียนให้เริ่มบทบาทผู้นำในระดับภูมิภาคที่ถูกเรียกร้องให้ตอบโต้กับสถานการณ์ในเมียนมา รวมถึงส่งเสริมการนำข้อเสนอแนะข้างต้นไปปฏิบัติ

คำถามต่อผู้นำชาติสมาชิกอาเซียนคือ “ท่านจะอนุญาตให้คณะทหารยังคงก่ออาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ รวมถึงคุกคามความมั่นคงของมนุษย์ และการพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคต่อไปอีก 1 ปีหรือไม่?”

ความน่าเชื่อถือของประชาคมอาเซียนขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำการใดๆ เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในเมียนมา อาเซียนไม่สามารถคาดหวังให้รัฐบาลทหารปฏิบัติตามฉันทามติ 5 ข้อ หรือบรรทัดฐานระหว่างประเทศและบรรทัดฐานด้านมนุษยธรรมใดๆ ได้ สิ่งสำคัญคือ รัฐสมาชิกจำเป็นต้องเพิ่มมาตรการเพื่อกดดันให้คณะทหารหยุดการกระทำที่โหดร้ายต่อประชาชนของตนเอง จนทำให้ประเทศ

กลายเป็นรัฐล้มเหลว และอาเซียนต้องทำทุกวิถีทางเพื่อเติมเต็มความปรารถนาของประชาชนชาวเมียนมาที่มุ่งต่อสันติภาพและประชาธิปไตย

ขอแสดงความนับถือ
กลุ่มสมาชิกรัฐสภาอาเซียนเพื่อสิทธิมนุษยชน (ASEAN Parliamentarians for Human Rights: APHR)

สำเนาถึง: คู่เจรจาของอาเซียน
H.E. Will Nankervis, Ambassador of Australia to ASEAN
H.E. Diedrah Kelly, Ambassador of Canada to ASEAN
H.E. Deng Xijun, Ambassador of China to ASEAN
H.E. Igor Driesmans, Ambassador of the European Union to ASEAN
H.E. Shri Jayant N. Khobragade, Ambassador of India to ASEAN
H.E. Chiba Akira, Ambassador of Japan to ASEAN
H.E. Lim Sungnam, Ambassador of Korea to ASEAN
H.E. Stuart Calman, Ambassador of New Zealand to ASEAN
H.E. Alexander Ivanov, Ambassador of Russia to ASEAN
H.E. Jon Lambe, Ambassador of the United Kingdom to ASEAN
H.E. Melissa A. Brown, Chargé d'Affaires, a.i., U.S. Mission to ASEAN